

Barne- og familiedepartementet

Høringsuttalelse til Forslag til endringer i krisesenterloven

Ref.: 24/2688

Det vises til departementets brev av 14. juni 2024 og høringsnotatet *Forslag til endringer i krisesenterlova*.

Reform – ressurscenter for menn driver hjelpetilbud for menn i vanskelige livssituasjoner, samler inn og formidler kunnskap om gutter og menn, og er en pådriver for et mannsperspektiv i likestillingspolitikken. Reform er en privat og uavhengig stiftelse som mottar grunnfinansiering fra staten. Vi vil med dette kommentere høringsnotatet med utgangspunkt i våre erfaringer og kunnskap på feltet. Vårt hørings svar tar opp de problemstillingene som i størst grad berører Reforms arbeid.

Reforms syn i kortform:

- Reform er skuffet over at regjeringen foreslår en lovtekst som fortsatt vil gi menn og deres eventuelle barn, et segregert tilbud til kvinner. Erfaringen viser at dette gir voldsutsatte menn og lhbt-personer, og deres barn et langt dårligere tilbud enn kvinner.
- Forutsatt at enkelte minstekrav er oppfylt mener Reform at kommunene og krisesentre selv bør kunne avgjøre om de vil drive et integrert krisesenter eller ikke.
- Reform mener det er svært uheldig at ikke høringsinstansene er blitt gitt mulighet til å ta stilling til en kunnskapsbasert gjennomgang av erfaringer fra krisesentre der kvinner, menn, barn og alle kjønn bor sammen.
- Mange menn og barna deres bruker ikke krisesentertilbud fordi tilbudet ikke er kjent. Reform mener krisesenterloven bør gi kommunen en plikt til et utadrettet informasjonsarbeid, og at en etterlevelse inngår i statsforvalternes tilsyn.
- Flere krisesentre mangler tilstrekkelig, forutsigbar og stabil økonomi til sine oppgaver. Reform savner tydelige økonomiske forpliktelser og en plan for å styrke krisesentrenes økonomi.

1. Reforms erfaringsbakgrunn om menn utsatt for vold i nære relasjoner

Reform har i hele vår virksomhets drift siden 2002, og også forut for dette (gjennom Krisetelefonen for menn/Mannstelefonen, opprettet i 1980) snakket med og hjulpet menn

som har vært utsatt for vold i nære relasjoner. Vi har også lang erfaring med å gi tilbud til menn som utøvere av vold i nære relasjoner.

Med vår erfaringsbaserte kunnskap om behovene til menn utsatt for vold i nære relasjoner var vi en av pådriverne for at menn skulle inkluderes i krisesentertilbudet. Vi bidro med å belyse tematikken for departementet i forkant av lovfestingen i 2010. I etterkant av lovfestingen har vi også organisert kunnskapsoverføring om utsatte menn og deres barn til mange av landets krisesentre. På seminarer og konferanser har mange av de ansatte på krisesentrene gitt uttrykk for at de synes det har vært fint å kunne ta i bruk kunnskap om vold også for mannlige utsatte.

Siden 2017 har Reform, med støtte fra Konfliktrådet, systematisk holdt kurs og seminarer for kommuner og krisesentre om menn utsatt for vold i nære relasjoner gjennom prosjektet «Menn også». Behovet for dette er blitt stadig mer tydelig, gjennom dokumentasjon av at mange kommuner har hatt – og fortsatt har - mangelfulle krisesentertilbud til menn og deres barn. Siden det mangelfulle krisesentertilbudet også gjelder homofile menn og lhbt-personer har vi inkludert disse perspektivene i mye av vårt kunnskapsformidlingsarbeid. Som en del av dette arbeidet har vi kartlagt tilbudet til menn, til barna deres og til lhbt-personer ved en rekke krisesentre. Vi har hatt dialog med lederne om hvordan de kan forbedre tilbudet innenfor rammene de rår over (økonomi, personal og lovverk).

I løpet av disse årene har vi hatt aktiviteter ved om lag halvparten av landets 43 krisesentre. Vi har besøkt eller foretatt befarings på et tilsvarende antall krisesentre, og også kartlagt lederne på krisesentrene sine synspunkter på dagens lovkrav, som sier at «botilbudet til menn og kvinner skal være fysisk adskilt».

2. Behov for endret lov som er framtidsrettet og kunnskapsbasert

Det er nå 14 år siden krisesentertilbudet ble lovfestet. I løpet av denne tiden har arbeidet mot vold i nære relasjoner endret seg vesentlig på flere områder. Det gjelder blant annet arbeidet med menn, barn og lhbt-personers situasjon. Det er vesentlig at en revidering av krisesenterloven er framtidsrettet.

I denne forbindelse er det verdt å merke seg at innvendingene mange av høringsinstansene hadde i forkant av lovfestingen av krisesentertilbudet i 2010, i dag framstår som utdaterte.

Flere av de ledende aktørene i debatten den gang, ga blant annet klart uttrykk for at menn ikke hadde samme behov for et krisesentertilbud som kvinner. Dette synet ble blant andre fremmet av Likestillings- og diskrimineringsombudet. Flere aktører mente også at menn ikke hadde behov for et sikkert botilbud. Mange høringsinstanser ga dessuten uttrykk for at loven ikke burde åpne opp for mannlige ansatte på krisesentrene, og at et krisesentertilbud til

kvinner og menn ikke burde samlokaliseres. Det er også verdt å merke seg at det ble argumentert for disse innvendingene med begrunnelse i FNs kvinnekommisjon og i Europarådets rammeverk. Blant dem som hevdet dette var avdeling for kvinnerett ved Universitetet i Oslo.

Vi fastslår at få eller ingen av de ledende aktørene på dette feltet, i dag gir uttrykk for denne typen synspunkter. Men for å imøtekomme disse innvendingene i 2010, var *lovfestingen av at botilbudet til kvinner og menn skal være fysisk adskilte*, kompromisset man landet på.

Erkjennelsen av behovene og de legitime kravene om beskyttelse personer med en ikke-binær kjønnsidentitet også har, er blant endringene som vil få stor betydning for innretningen av krisesentertilbudet. Det bekymrer oss at høringsnotatet mangler en kunnskapsbasert drøfting av hvordan krisesenterloven skal sikre hjelp til denne svært voldsutsatte målgruppen. Ved dagens lovverk settes transpersoner i en uavklart situasjon.

Å være utsatt for vold i nære relasjoner vil i seg selv være traumatiserende. Denne gruppen vil også utsettes for tilleggsbelastningen det kan være at det settes spørsmålsteget ved deres kjønnsidentitet, som følge av at departementet fortsatt går inn for at botilbudet skal være kjønnsdelt.

Revidering av loven bør i størst mulig grad ta utgangspunkt i forskning og dokumentasjon. For tiden foretar forskningsstiftelsen NOVA en evaluering av forsøket om integrert krisesentertilbud ved Romerike krisesenter. Etter det vi forstår skal prosjektet og følgeevalueringen være slutført i løpet av inneværende år.

Forsøket på Romerike krisesenter, og den forskningsmessige oppsummeringen i regi av NOVA, går nettopp til kjernen av det mest sensitive innholdet i denne høringen. Reform mener det derfor er svært uheldig at høringen på ny krisesenterlov gjennomføres *før* evalueringen fra forsøksprosjektet foreligger.

Departementet legger heller ikke fram annen forskning på eller dokumentasjon av erfaringer der kvinner, menn og barn bor sammen på krisesentre. Slik settes både vi og alle andre høringsinstanser i en situasjon der vi må gjøre våre vurderinger på et langt tynnere grunnlag, enn det kunne vært om departementet hadde ventet.

Vi forventer derfor at departementet avventer med å sende krisenterloven til behandling i Stortinget til NOVAs evaluering foreligger, og det er innhentet nye vurderinger fra sentrale aktører. Reform er en av disse aktørene.

Reform registrer videre at departementet vektlegger uttalelser fra FNs kvinnekomité og Grevio i sitt høringsnotat. Reform er selvsagt enig i at vi må lytte til innspill fra overnasjonale

organer. Det er likevel slik at Norge til enhver tid må gjøre sine egne vurderinger og tolkninger basert på forskning og kunnskap fra en norsk kontekst og virkelighet. Vi minner i denne forbindelsen om at Norge er på et vesensforskjellig sted når det gjelder arbeidet mot vold i nære relasjoner, og når det gjelder likestilling mellom kvinner og menn, enn nær sagt alle andre nasjoner.

3. Menn vet ikke selv at de har et krisesentertilbud

I sin argumentasjon legger departementet i sitt høringsnotat stor vekt på statistikken over dagens brukere av krisesentertilbudet. Vi kan blant annet lese dette:

«Den typiske brukeren av krisesentertilbudet er ei kvinne, gjerne med innvandrarakgrunn, som er utsett for vald av ein ektefelle eller sambuar. 91 prosent av dei som oppheldt seg på krisesentera i 2022 var kvinner, nesten 9 prosent var menn og nokre få oppgav ein annan kjønnsidentitet.» (s. 31)

«I 97 prosent av opphalda var barna med mor si på krisesenteret, og i 3 prosent av opphalda var barna med far sin.» (s. 32)

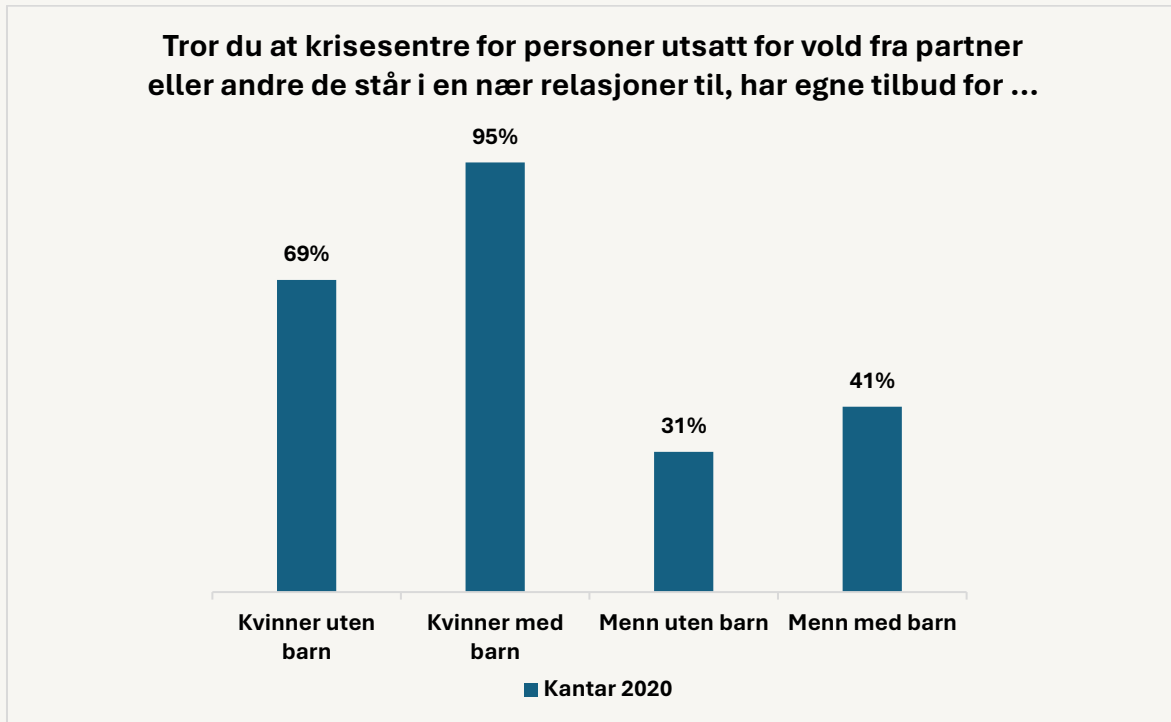
Denne normative beskrivelsen basert på statistikk blir plukket opp når departementet i neste omgang kommer med sin vurdering av innretningen av tilbudet til menn og deres barn. Vi finner dette problematisk.

Reform er enig i at vold i nære relasjoner er et kjønnet problem som oftere rammer kvinner, og også at dette er et aldersbetinget problem. Særlig barn rammes hardt av vold i nære relasjoner.

Departementets tolkning og vektlegging den eksisterende krisesenterstatistikken, forutsetter at menn faktisk kjenner til at de har et krisesentertilbud. Det gjelder også menns kunnskap om at de har mulighet til å ta med seg barna sine på krisesenter. Departementets logikk forutsetter også at tilbudet til menn og deres barn er reelt. Men slik er det slett ikke alltid. Det er selvsagt ikke rimelig å forvente at en forelder (far) med et barnehagebarn vil bryte opp fra hjemmet der hen og barnet blir utsatt for vold, dersom hen ikke har visshet om at det finnes et botilbud de kan flytte til.

Problemet er nemlig at mange menn ikke kjenner til at de har et krisesentertilbud, og heller ikke at de kan ta med seg barna. Som departementet selv dokumenterer i høringsnotatet, er krisesentertilbudet til menn og barna deres i flere tilfeller ikke reelt. Konsekvensen er at mange mannlige utsatte og deres barn forblir i de voldelige relasjonene. De har rett og slett ikke et kjent hjelpetilbud å ty til.

I en landsrepresentativ undersøkelse Kantar gjorde for Reform i 2020 gikk det fram at bare 41 prosent trodde at krisesentrene hadde tilbud til menn med barn. Når spørsmålet gjaldt menn uten barn, var det så få som 31 prosent av de spurte som trodde at krisesentrene hadde noe tilbud. (Se figuren under.)

I undersøkelsen «Den mannlige smerte», gikk det fram at bare halvparten av ansatte i det kommunale hjelpeapparatet kjente til at krisesentrene hadde tilbud til menn (Lien m.fl., 2017).

Siden krisesentertilbudet er så sterkt knyttet til «kvinner og barn» kreves det ekstra innsats for kommuner og krisesentre å kommunisere at tilbudet også er til for menn. Vår erfaring er at det er det motsatte som skjer på mange krisesentre. Mangelen på kommunikasjon utad er ikke av vond vilje, men kan blant annet skyldes at ledere eller ansatte på et krisesenter der tilbudet til menn og barn har store mangler eller har svært begrenset kapasitet, ikke ønsker å framheve dette. Det kan f.eks. gjelde når det kun er plass til én mann eller en far med barn. I et slikt tilfelle er det vanskelig å med overbevisning løfte fram dette tilbudet for samarbeidspartnere og innbyggerne. Ved ikke å synliggjøre det mangelfulle tilbudet til menn og deres barn, slipper du i neste omgang å måtte avvise mannlige brukere. Resultatet er selvsagt en begrenset pågang fra menn og fedre med barn. Dette skaper en vond sirkel, siden ledere i en kommune da også senere vil kunne slutte fra krisesenterets årsberetning at det er et begrenset behov for å oppgradere botilbudet til menn og fedre med barn. I et stramt kommunalt budsjett blir andre ting lett viktigere.

I lys av det som må karakteriseres som et fortsatt sterkt mangelfullt tilbud til menn på krisesentrene i Norge, anser Reform at et antall på 250 menn som bodde på krisesentre i 2023, som mange. Av Bufdirs krisesenterstatistikk går det fram at om lag 50 av disse var fedre som hadde med seg barn.

I tillegg til behovet for å sikre et bedre krisesentertilbud til menn og deres barn, mener vi det er nødvendig med et lovkrav om tilpasset og synlig informasjon. Kommunene må gis en plikt til å gjøre et utadrettet arbeid for å gjøre det kjent at tjenestene ved krisesentrene er synlige for alle målgrupper og miljøer i kommunen, og særlig dem som benytter tilbudet minst. I tillegg til menn, gjelder dette mennesker i lhbt-miljøer, i tro- og livssynsorganisasjoner, i diasporaforeninger mv. Videre bør etterlevelse av denne plikten nedfelles i statsforvalternes tilsyn av krisesentrene.

Vi legger til at etter Reforms erfaring er det mange krisesentre som mangler ressurser til å gjøre et aktivt og utadrettet arbeid rettet mot innbyggere og tjenesteapparatet, utover informasjon på krisesenterets og kommunenes nettsider, samt i de jevnlige møtene med krisesentrets nærmeste samarbeidspartnere. Det eksisterende kravet i kommuneloven om å informere innbyggere om sine tjenester, herunder krisesentertilbudet, er derfor generelt utilstrekkelig.

4. Skal ingen krisesentre kunne tilby et krisesentertilbud der voksne og barn av alle kjønn bor sammen?

Reform reagerer på departementets utgangspunkt for lovarbeidet. Det foreslås at dagens lovbestemmelse om «adskilte botilbud for kvinner og menn» videreføres, og det bes om innspill på *avbøtende tiltak*. «Kva for andre tiltak som kan ivareta menn og barna deira, og ikkje-binære personar, utan å endre kravet om skilde butilbod», spør departementet.

Det framstår urimelig å anlegge en slik tilnærming til problematikken. De så langt grundigste forskningsarbeidene på problemstillingen, herunder NOVAs evaluering av krisesentertilbudet i 2014, og Proba-rapporten om menns krisesentertilbud i 2017, anbefaler begge at kravet om fysisk adskilte botilbud bør vurderes på nytt. Inntrykket forsterkes ytterligere av at det som tidligere påpekt, pågår en evaluering av forsøket med et integrert krisesenter på Romerike.

Utfordringene med å gi menn og deres eventuelle barn et likeverdig botilbud er av en slik art at avbøtende tiltak som bedre tilpasset bygg og bedre bemanning bare delvis vil kunne fungere. Grunnen er at det er færre mannlige enn kvinnelige beboere på krisesenteret, og at det sjelden vil være barn som kommer med mannlige omsorgspersoner. Det betyr at disse ikke er mange nok til å utgjøre et sosialt fellesskap. Det er også slik at det er i bygningsmassen forbeholdt kvinner, at personalet i hovedsak arbeider og har sine viktigste funksjoner. Funn i forskningsarbeidene nevnt over samsvarer med Reforms erfaringer:

dagens bestemmelse om fysisk adskilte botilbud fører til at menn og barn som kommer med mannlige omsorgspersoner har en rekke mangler, sammenliknet med tilbudene til kvinner:

- Det mangler mulighet for spontant sosialt samvær
- Menn og deres barn blir ikke en del av et sosialt fellesskap, og har f.eks. ingen å lage og spise sammen middag sammen med
- Menn og deres barn har ikke direkte tilgang til ansatte og/eller miljøarbeidere. I saker med stor sikkerhetsrisiko kan dette være særlig begrensende
- Barn som kommer med menn mangler andre barn å leke med
- Menn og deres barn har i utgangspunktet ikke tilgang til aktiviteter og besøk på krisesenteret

(I parentes bemerket: Mange krisesentrene gjør et kontinuerlig arbeid for å bøte på disse manglende. I praksis betyr dette at det ved en del steder også lempes på lovkravet om fysisk adskilte botilbud. Dette er fullt forståelig, men praksisen innebærer altså lovbrudd. Å sette seriøse aktører i en situasjon der de ser seg nødt til å bryte loven for å kunne gi et mer verdig tilbud til menn og deres barn, er etter vårt syn ikke velferdsstaten verdig.)

På spørsmålet om botilbudet til kvinner og menn skal være fysisk adskilt eller ikke, henviser vi også til Romerike Krisesenter sin nylige konferanse, [Et krisesentertilbud for alle](#). Konferansen gikk av stabelen kort tid før fristen for denne høringen (5. september). Her ble viktige problemstillinger, motforestillinger og tilpasninger ved et integrert krisesenter diskutert. Blant spørsmålene som ble diskutert var «Hvordan ivareta sikkerhet for kvinnelige beboere?», «Hvordan berøre tilbudet til barn?» og «Hva med minoritetskvinner som kommer fra kjønnssegregerte miljøer som vil møte mannlige beboere på fellesarealer?». Spørsmålene ble diskutert og besvart svært kunnskapsbasert, og bør derfor tillegges stor vekt av departementet i det videre lovarbeidet.

Vi viser også til Romerike krisesenter sitt høringssvar som grundig adresserer disse spørsmålene.

Det siste punkt på programmet på konferansen «Et krisesentertilbud for alle» var et politikerpanel bestående av representanter for våre fire største partier: Mona Nilsen, Stortingsrepresentant for Ap og medlem av Familie- og Kulturkomiteen, Else Marie Rødby, Stortingsrepresentant for Sp og medlem av Justiskomiteen, Turid Kristensen, Stortingsrepresentant for Høyre og medlem av Familie- og kulturkomiteen og Anette Carnarius Elseth, varaordfører i Lillestrøm for FrP og medlem av representantskapet til Romerike Krisesenter.

Etter å ha hørt alle innleggene og Romerike krisesenters beskrivelse av deres gode erfaringer med et integrert botilbud, fikk panelet spørsmål om noen av dem ønsket å opprettholde

dagens lovbestemmelse om at botilbudet til kvinner og menn må være adskilt. Ingen av politikerne ønsket å opprettholde lovbestemmelsen.

Når Romerike Krisesenter ut fra sine erfaringer og forutsetninger vurderer det slik at et integrert krisesentertilbud gir et bedre og individuelt tilpasset tilbud for kvinner og øvrige målgrupper, bør ikke lovverket lukke for denne muligheten.

Reform har som nevnt drøftet den samme tematikken med mange av landets krisesenterledere. Vi antar at mange krisesentre selv vil komme med høringsvar, som kan vurderes samlet. Vi deler likevel våre inntrykk fra samtalene vi har hatt med krisesenterlederne i løpet av de siste årene.

Det store flertallet av krisesenterledere vi har snakket med har ønsket at bestemmelsen om adskilte botilbud ikke var der. De mener at de selv er best skikket til å vurdere om tilbudet kan gjøres godt og sikkert for barn og brukere av alle kjønn. Ikke alle lederne vi har snakket med sa nødvendigvis at de ønsker å innrette sitt krisesenter slik at menn og kvinner bor sammen. De ulike krisesentrene er også svært ulike med tanke på fysisk utforming, ansatte og historikk. Enkelte mente at deres nåværende bygg var uegnet og ikke ga kvinnelige beboere tilstrekkelig anledning til privatliv.

I fravær av forskning og dokumentasjon åpner i realiteten departementet for å selv bedrive mindre velbegrunnet synsing om denne problematikken. Reform mener det er uheldig at departementet fremmer udokumenterte påstander. En av disse, som vi er særlig kritiske til, er at menn på krisesenter skal utgjøre en særlig risiko fordi de kan oppsøke sitt kvinnelige voldsoffer. Departementet skriver:

«Det er ei bekymring at det ved ei løysing med felles bueiningar i einskilde tilfelle ikkje alltid vil kunne avdekkjast om ein mann er valdsutsett, eller om han er ein overgripar som leitar etter offeret sitt. Den ytste konsekvensen av at ein valdsutøvar kjem seg inn på eit krisesenter, er drap. Etter departementet si vurdering er det å ha åtskilde butilbod ein ganske sikker måte å beskytte kvinnene på, og å førebyggje partnardrap.» (s. 38)

Dette framstår som unyansert og ubegrunnet synsing fra departementet. Finland har lang erfaring med integrerte krisesentre, og på konferansen «Et krisesentertilbud for alle» (omtalt tidligere) presenterte Johanna Hietamäki sin forskning og tanker om sikkerhet i denne sammenhengen. Hun avviste bestemt at felles botilbud i Finland har medført flere farlige situasjoner.

I samtale med krisesenterlederne var det flere som reagerte skapt på det man må kalle myten om menn som er på leting etter sitt offer på krisesentrene. Flere sa at det vil være

mer nærliggende å tenke seg at det i stedet er en fare for at det er en svigerinne, tante eller en kvinnelig familievenn som utgir seg for noen de ikke er, for å ramme eller få informasjon om en beboer på krisesenteret. Krisesentrene må uansett gjøre grundige kartlegginger og sikkerhetsvurderinger av alle beboere som skal inn på krisesenteret. Flere kommenterte at det er en virkelighet de allerede håndterer fordi de har erfaring med at både kvinner og menn framstiller seg som ofre, for senere å vise seg å være voldsutøvere. Denne risikoen er der uansett kjønn, og er en del av det krisesentrene jobber kontinuerlig med.

Reform har kjennskap til at mange krisesentre har en praksis der menn og deres eventuelle barn inngår i det sosiale fellesskapet på «hoved-krisesentret». Krisesentrene begrunner denne praksisen blant annet med at de vekter behovet for et fullverdig krisesentertilbud for menn og barna deres opp mot lovkravet om fysisk adskilte botilbud. Selv om menn og deres eventuelle barn sover på en annen avdeling, med en annen inngang, har måten å drive krisesenter på mye til felles med Romerike krisesenter sitt forsøk med integrert krisesenter.

Vi savner dokumentasjon og drøfting av disse krisesentrenes erfaringer i høringen. Det vil også være relevant å spørre om en slik praksis, dels på siden av loven, men begrunnet i brukernes beste, er noe departementet ønsker at skal opphøre – eventuelt om det legges opp til å avdekke og slå ned på slik eventuell uønsket virksomhet.

5. Krav til fysisk utforming av krisesentrene

Som et alternativ til å fjerne bestemmelsen om adskilte botilbud for kvinner og menn diskuterer departementet i høringsnotat muligheten for at kommunene og krisesentrene selv kan avgjøre dette. For at et felles botilbud ikke skal risikere å svekke krisesentertilbudet til kvinner skriver departementet at det i så fall må stilles minimumskrav. Vi anser dette som en god strategi for å videreutvikle krisesentertilbudet for alle målgruppene, og på den måten hindre at en fjerning av kravet til adskilte botilbud blir brukt av kommunene til å spare penger på bekostning av kvaliteten av tilbudet.

Departementet argumenterer likevel *mot* denne strategien, siden det da hevdes at Norge vil «fjerne seg lengre frå GREVIO si tilråding.» Utover det normative (GREVIO sin anbefaling) kan vi ikke se at departementet tilfører diskusjonen noen substansielle argumenter.

Reform stiller seg bak tre av de fire minimumskravene som departementet ønsker å stille for at en kommune/et krisesenter selv skal kunne velge om de skal drive et integrert krisesenter. Dette er krav vi mener er minimumsstandarder som bør stilles til alle krisesentre. Kravet om mulighet for kjønnssegregert oppholdsrom er vi derimot kritisk til, ettersom det er uklart hvordan dette skal etterleves.

Vi har de samme vurderingene av de fire minimumskravene som Romerike Krisesenter gjør i sin høringsuttalelse. Disse gjengis i tabellen under:

Krav	Vurderinger fra Romerike krisesenter
Adskilt bad og toalett	Vi mener det er fornuftig at alle rom har eget bad. Dette av hensyn til både privatliv, hygiene og forebygging av konflikter. Dette bør gjelde alle krisesentre.
Mulighet for kjønnssegregert oppholdsareal	Vi undrer oss over hvordan det vil implementeres i praksis, og frykter kravet vil gjøre det i umulig for mange krisesentre å ha et integrert tilbud. Det er uklart hvilke oppholdsareal dette vil gjelde (f.eks. stue, kjøkken, uteareal, lekerom) og om det da vil kreves tre av hvert rom slik at det blir mulighet for både kjønnssegregerte areal og muligheter for å være sammen på tvers av kjønn. Det blir også et komplisert sett med regler for ulike rom å forklare både voksne og barn, og vil kreve mye ressurser fra ansette å følge opp at det overholdes. Utifra vår erfaring med integrert krisesenter mener vi dette ikke representerer et reelt behov, men tvert imot er svært ineffektiv ressurs- og arealbruk, i tillegg til at det vil gjøre det vanskelig å bygge det felleskapet på senteret som vi erfarer at beboerne opplever som positivt. Videre vil det stille enda større krav til størrelse og utforming av krisesentrene, noe som vil medføre store kostnader for kommunene.
Mulighet for fysisk adskilt tilbud for brukere som har behov for det	Dette mener vi er fornuftig, men at det bør gjelde alle krisesentre. Noen voldsutsatte har behov for mer skjerming av ulike grunner, og det bør krisesentrene ha muligheten til å legge til rette for, i tråd med Krisesenterlovas § 3 om tilrettelegging i tråd med individuelle behov.
Rutine for inntak for å sikre at voldsutsatt og voldsutøver ikke kommer inn i samme lokale.	Dette mener vi er åpenbart at alle krisesentre må ha, uavhengig av om de er integrert eller kjønnsdelt. Det vil også kunne forenkles med forslaget om oppslag i folkeregisteret og mulighet til å oppbevare personopplysninger uten samtykke.

Basert på kunnskap fra Reforms mange besøk og befaringer på krisesentre, fastslår vi at det fremdeles er mange krisesenterbygg av lav kvalitet i Norge. Vi anerkjenner samtidig at det er blitt bygget en del nye krisesentre, og gjort mange bygningsmessige forbedringer de siste årene.

Bufdir og andre har tolket lovkravet om adskilte botilbud dithen at boenheten til menn og deres barn kan være samlokalisert, men må ha en egen inngang. Flere krisesentre er blitt

bygget etter denne modellen. Vi er usikre på om dette er den beste modellen. Reform vil framheve løsningen som Norasenteret IKS har valgt, som bedre egnet. Norasenteret IKS kan best beskrives som en liten bygård med en sikker hovedinngang. Alle beboere har sin leilighet med en egen inngang i denne bygården. Utenfor leiligheten er det fellesarealer som kjøkken, stue, barnerom og ungdomsrom som beboerne kan benytte etter ønske. Ved behov kan de trekke seg tilbake til sin egen enhet. Kriesenteret har også leiligheter av noe størrelse, tilpasset foreldre med flere barn.

Ved en slik utforming vil det etter vårt syn være enklere å drive et integrert kriesesenter for ulike målgrupper med ulike behov.

6. Svakheter i modellen for hvordan kriesesentrene finansieres

Hovedbegrunnelsen for lovfestingen av kriesesentertilbudet i 2010 var å sikre et godt og helhetlig kriesesentertilbud i hele landet. Finansiering var en vesentlig del av dette.

I høringsnotatet dokumenterer departementet grundig at både departementet og kommunene feiler på dette punktet. Det gjelder finansieringen av tilbudet både til kvinner, menn, barn, personer med psykiske vansker, personer med samisk bakgrunn, personer i aktiv rus og personer med nedsatt funksjonsevne.

For at kriesesentrene skal kunne gjøre en god jobb, og også gjennomføre kvalitetsforbedrende tiltak, trengs det en tilstrekkelig, forutsigbar og stabil økonomi. Reform savner tydelige økonomiske forpliktelser og en plan fra regjeringen for å sikre dette.

Mange kriesesentre har økonomiske ressurser, personale og en bygningsmasse til å drive godt for mange av brukergruppene. For en del kriesesentre er dette langt i fra tilfelle. Alle kriesesentrene må gis samme mulighet til å ta på seg den viktige rollen å forebygge og forhindre vold i nære relasjoner og partnerdrap i sine kommuner og regioner.

7. Avslutning

Departementet skriver i høringsnotatet følgende:

«I Menon Economics si undersøkning av 2024 om kostnader ved tilpassing av kriesesenterbygg kjem det fram at to tredeler av sentera meiner at dei ikkje kan tilby likeverdige butilbod til menn. Fem kriesesenter hadde tilbodet til menn i mellombelse lokale, til dømes brakke eller hotellrom. 17 tilbod til menn var ikkje i tråd med forskrifta om sikkerheit i kriesesentertilbodet.» (S. 32 i høringsnotatet)

Problemet er alvorlig. Mange menn utsatt for vold i nære relasjoner vil kunne få økt livskvalitet ved å få hjelp av et dagtilbud eller et botilbud på krisesenter. Samtidig er menn utsatt for vold i nære relasjoner en uensartet gruppe, som må møtes med tilpassete tilbud.

Gutter og menn befinner seg i en rekke ulike livssituasjoner og sammenhenger. Her nevnes noen grupper som har dels svært ulike behov:

- Menn som partnere:
 - 14 % menn har vært utsatt for omfattende partnerkontroll (ifølge NKVTS sin siste omfangsundersøkelse)
 - 12 menn har blitt drept av sin partner siste ti årene (mot 68 kvinner), ifølge VGs partnerdrapsoversikt 2012-2023.
- Fedre som trenger å beskytte barna sine fra en mor med et voldsproblem
- Eldre menn som trenger beskyttelse for vold fra barn eller fra yngre partner
- Unge flykninger og innvandrere som blir utnyttet seksuelt og økonomisk
- Menn som er hentet til Norge for ekteskap, og som utsettes for vold fra sin nye familie
- Brødre som både utsettes for negativ sosial kontroll og blir tvunget til selv å kontrollere øvrige familiemedlemmer

I høringsnotatet blir krisesentertilbudet for noen grupper særlig vektlagt som i behov av tilpasninger og utvikling. Det gjelder personer med samisk bakgrunn, personer med nedsatt funksjonsevne eller store psykiske problemer og personer med et rusproblem. Menn nevnes ikke i omtalen av noen av disse gruppene. Dette er et kjønnspolitisk problem, som gir vedvarende mangler i hjelpetilbudene. Når vi for eksempel vet at det i byene er i ferd med å bygges opp krisesentertilbud til kvinner i aktiv rus, så må vi stille oss spørsmål om det bare er kvinner krisesentertilbudet skal videreutvikles for.

Det selvsagte svaret er: nei. Slik kan vi ikke ha det i Norge. Alle som trenger hjelp som voldsutsatte, skal gis et tilbud. Barne- og familiedepartementets mangelfulle lovforslag får oss dessverre til å spørre hvor lang tid det skal ta før menn, deres barn og tidligere nevnte, utsatte målgrupper skal få et fullverdig krisesentertilbud. Regjeringens svar ser dessverre ut til å være at dette fortsatt skal ta lang tid.

Vi stiller oss selvsagt tilgjengelige for spørsmål dersom departementet ønsker dette.

Oslo, 16. september 2024

Are Saastad /s/
daglig leder

Ole Nordfjell
fagsjef